

SERVIS

Ključne kompetence

Pokažete znanje o temeljnih vidikih izvedbe teniških udarcev in gibanj, ki temelji na uporabi biomehanskih (BIOMECH) in PAS principa.

Cilji

1. Poznati vrste in dele servisa
2. Uporabiti biomehanske principe pri analizi servisa
3. Poznati tehnične podrobnosti pri izvedbi servisa.

Izhodišča

- visoka hitrost leta (igralci preko 240 km/h (prvi servis), 150 - 190 km/h (drugi servis), igralke že preko 200 km/h (prvi servis), 110 – 150 km/h (drugi servis).
- pri hitrosti 190 km/h žoga potuje od enega do drugega igralca 0,6 sek.
- hitrosti drugih servisov niso nižje zaradi počasneje udarjene žoge, ampak zaradi večje rotacije (večja zanesljivost)
- na izvedbo udarca tekmelec nima vpliva
- pomembna vključitev celega telesa v udarec
- as – najhitreje dosežena točka.

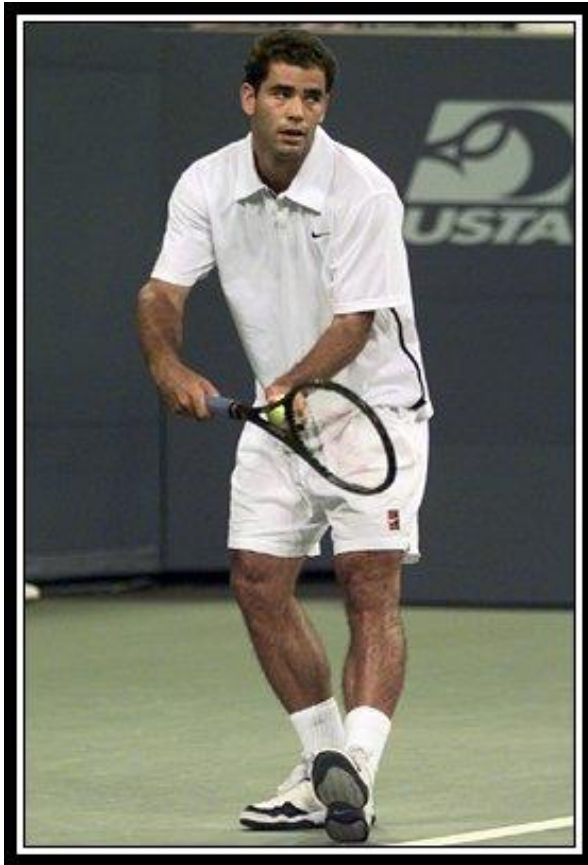
Vrste servisa

1. ravni (brez poudarjene rotacije)
2. spin (s poudarjeno rotacijo žoge naprej)
3. slajz (z rotacijo žoge vstran).

Ravni servis – brez poudarjene rotacije

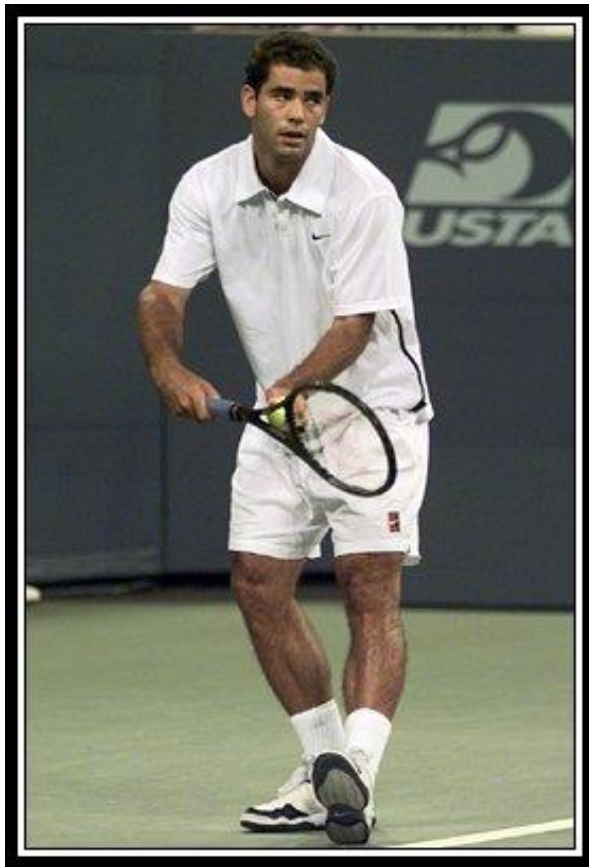
- od obeh rotiranih se loči po količini in smeri rotacije
- žoga se tudi vrti, kar je posledica hitrega gibanja loparja od spodaj navzgor
- največ se uporablja kot prvi servis
- vrhunski igralci izbirajo različno količino rotacije (bolj rotiran pomeni manjšo hitrost; manj rotiran pomeni večjo hitrost), in sicer glede na to, kateri servis izvajajo, na podlago, trenutni rezultat in tekmeca.

Ritual in začetni položaj

- Ritual pred servisom (pr. met žoge v tla, ritem 3 – 2; dihanje: izdih med ritualom - vdih ob metu žoge - izdih ob udarcu)
- Začetni položaj.

Začetni položaj

Začetni položaj:

- sproščen in uravnotežen
- bolj zaprt položaj $\Rightarrow$ poudarjena rotacija
- manj zaprt položaj $\Rightarrow$ manjša obremenitev sprednje noge (Reid, 2001)

Potek servisa 3

sproščenost mišic glave → sproščenost telesa

Na začetku meta žoge je teža telesa pretežno na zadnji nogi.

Položaj prednjega stopala**

**Stopalo se obrača okrog pete.

← pomaga rotaciji telesa

→ zmanjšuje obremenitev na koleno

Dvojno gibanje in diagonalni položaj

- Dvojno gibanje: iz začetnega položaja igralčevi roki potujeta istočasno v smeri dol in gor do diagonalnega položaja rok.

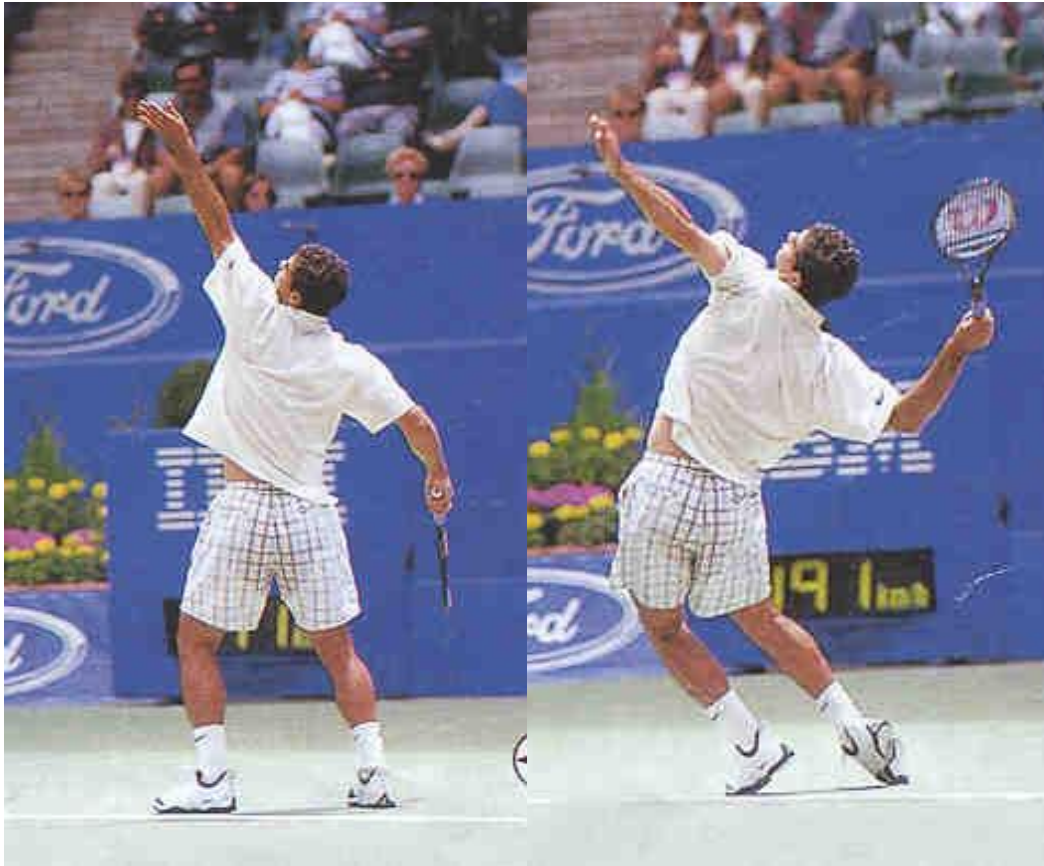
Met žoge

Met žoge:

1. spredaj (Rusedski)
  2. z rotacijo ramen (Sampras, Agassi)
- točka zadetka spredaj in nekoliko levo od sprednje noge omogoča:
    - optimalno pospeševanje loparja
    - individualno prilagajanje točke zadetka; bolj v levo ali desno od sprednje noge (Chow, 1999, Elliott, 2002).

Diagonalni položaj

- Diagonalni položaj rok: igralna roka nekoliko zaostaja, druga roka iztegnjena in kaže proti žogi, igralec se giblje proti tlom - gibanje nog.

Zamah(i)

Zamah:

1. poln zamah (Sampras, Henman)
2. skrajšan (smeš) zamah (Rafter, Rios)
  - individualna značilnost
  - poln zamah omogoča boljši ritem in zmanjšuje obremenitev ramena (Reid, 2001)
  - skrajšan zamah omogoča boljšo izrabo gibanja v kolenih - drive leg (Elliott, 2003).
  - možni različni položaji loparja ob začetku pospeševanja!!!

Nasprotno gibanje

Gibanje v kolenih:

učinkovito gibanje v kolenih in rotacija trupa

razdalja med telesom in loparjem

dolga pot pospeševanja loparja
izraba učinka prednapetih mišic
(Elliott et.al., 1999, Bahamonde, 1997)

Pomen ravnotežja pri pripravi

Kaj je pomembno za “power” položaj:

Ravnotežje

Položaj roke, ki meče žogo

Potiskanje sprednjega boka naprej

Os ramen in nadlahit igralne roke (Zmajić, 2005).

Pentlja

- Pentlja: najnižja točka loparja pri pospeševanju proti točki zadetka, gibanje igralca je v smeri proti gor in naprej, sprememba položaja osi ramen.

Točka zadetka

- Točka zadetka je v najvišji točki v podaljšku nad desnim ramenom, točka, kjer ima lopar najvišjo hitrost, vertikalna os ramen, pronacija.
- TZ je v podaljšku nad desnim ramenom (ravni), desno ter spredaj (slajz) in nad levim ušesom (spin).
- Pomembna vizualna kontrola in ravnotežje.

Notranja rotacija nadlahti

Moč ramenskega obroča:

Notranji rotatorji

zaustavljajo

zunanjo rotacijo.

Upper Arm
Int (+) / Ext (-
)

Hand Flex
(+) / Ext (-)

Near max.
Ext. Rot.

-220

-4

Ext. Rot. to
impact

1154

214

Povzeto po Bahamonde, 1997.

Prispevki k hitrosti servisa

Optimalna hitrost loparja

(kinetična ali kinematična veriga)

gibajoči del telesa	gibajoči sklep	prispevek k hitrosti v tz
noge (iztegovanje), trup (rotacija)	koleno, kolk	10 – 20 %
nadlaht (naprej in gor)	komolec	15 – 25 %
podlaht (pronacija)	zapestje	5 – 10 %
podlahti (iztegovanje)	zapestje	≈ 10 %
nadlaht (notranja rotacija)	zapestje/lopar	≈ 40 %
dlan (iztegovanje naprej)	lopar	≈ 30 %
dlan (iztegovanje v stran)	lopar	nič

Rotacije ramen 1

Elliott et. al., 1995

Gibanje trupa proti TZ

(gibanje poteka v treh ravninah)

1. Transverzalno (okrog vzdolžne osi telesa) ima manjšo vlogo; pomembno pri gibanju loparja nazaj (zamah)
2. Sagitalna (rama preko ramena) omogoča pospeševanje in pripravi telo za udarec
3. Frontalna (rotacija naprej) omogoča pospeševanje in prenos sile s trupa $\Rightarrow$ lopar (Bahamonde, 2000).

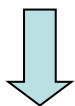
Rotacije ramen

Rotacija trupa poteka okrog 3 osi:

TRANSVERZALNA

(horizontalna)

vijak

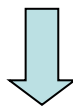

Zanemarljivo,
vodi lopar v zamah.

SAGITALNA

(sredinska)

rame preko ramena

Ustvarja energijo in
pripravlja telo za
kontakt z žogo.

FRONTALNA

(čelna)

salto

Omogoča igralcu
povezano ustvarjanje
energije iz telesa, roke,
dlani.

Energija ustvarjena z rotacijo "rame preko ramena" je osnovna razlika med HITRIM in POVPREČNIM servisom (Bahamonde, 2000).

Položaj bokov in ramen

Višina meta žoge

Višina TZ pri 1. in 2. servisu

(Atlanta, Ol, 4 ženske, 5 moških, sredina & na ven)

	ženske 1. servis	ženske 2. servis	moški 1. servis	moški 2. servis
spredaj	0,8/0,8	0,5	0,6-0,8	0,6
višina	2,6/2,6	2,7	2,8/2,7	2,7
levo- desno	-0,2/-0,2	-0,1	-0,2/-0,2	-0,6

Podatki so v metrih.

Chow et. al., 1999

Skok in zaključek

- Zaključek udarca s skokom na levo nogo (desna zadaj - ravnotežje), dokončana pronacija, izmah na levi strani, ramena kažejo v smeri odigranega servisa.

Let žoge pri servisu

Let žoge:

igralec	povpr. višina tz	višina žoge nad mrežo	povpr. višina žoge nad mrežo	višina žoge pri reternu	povpr. višina žoge pri reternu
Sampras	282,5	12,5-27,5	17,5	125-145	135
Rusedski	282,5	12,5-22,5	17,5	117,5-132,5	125

Hitrost loparja pri servisu

Hitrost loparja – 1. vs 2. servis

(4 moški, 4 ženske profi., m/s)

	M, 1.servis	Ž, 1.servis	M, 2.servis	Ž, 2.servis
naprej	34 m/s 122 km/h	28 m/s 101 km/h	32 m/s 115 km/h	25 m/s 90 km/h
gor	17 m/s 61,2 km/h	13 m/s 46,8 km/h	19 m/s 68 km/h	13 m/s 46,8 km/h
levo-desno	-3	0	2	7
skupna	39 m/s 140,4 km/h	31 m/s 111,6 km/h	38 m/s 136,8 km/h	29 m/s 104,4 km/h
po tz	27 m/s 97,2 km/h	22 m/s 79,2 km/h	22 m/s 79,2 km/h	21 m/s 75,6 km/h

Izmah

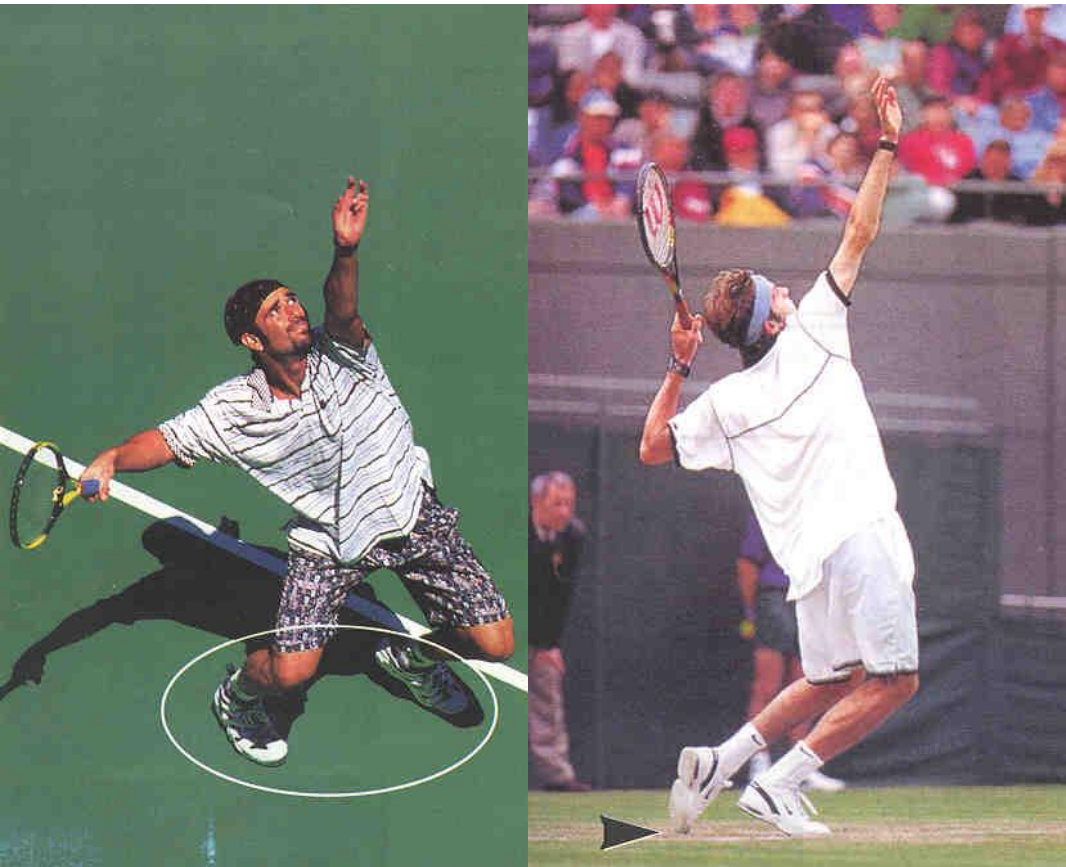
Izmah

(nadaljevanje začete notranje rotacije nadlahti in pronacije podlahti)

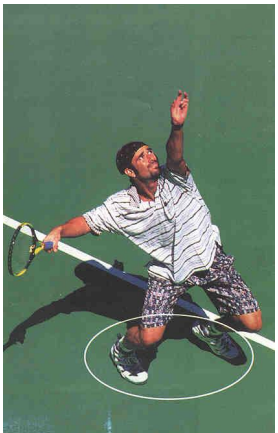
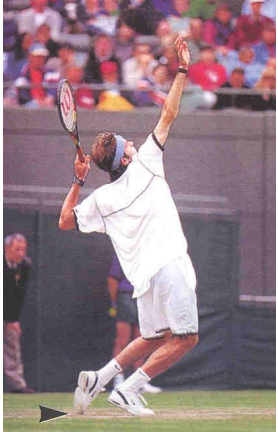
- zmanjšuje obremenitev
- doskok na sprednjo nogo (95% profi. igralcev); razlogi:
  - gibanje nog, rama preko ramena, gibanje trupa naprej
- “kick back” z nogo – reakcijska sila (ravnotežje)
- “kick out” z nogo (Williams).

Položaji in gibanja pri servisu 1

1. Začetek servisa na sprednji ali zadnji nogi.
2. Servis z (Rusedski) ali brez vmesnega prestopa desne noge (Agassi).
3. Zaključek servisa na levi ali desni (zelo redko) nogi.

Položaji in gibanja pri servisu 2

	Dolžina skoka v igrišče (cm)	Višina skoka v igrišče (cm)	Točka zadetka (relativno glede na višino)
Z vmesnim korakom	46,0	7,2	1,54
Brez vmesnega koraka	60,0	3,4	1,48

1. z vmesnim korakom: večja vertikalna sila, višja točka zadetka, lažja izvedba spin servisa (up & out trajektorija)
2. brez vmesnega koraka: večja horizontalna sila, lažje gibanje proti mreži (Elliott, 1986).

Gibanja pri servisu

brez koraka

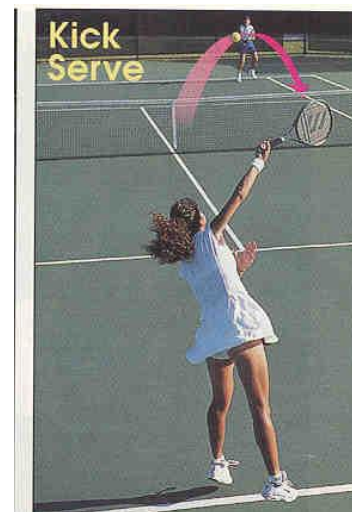

s korakom

Spin servis 1

- Včasih bekend prijem (Kako pa je danes?),
- Met žoge v levo stran (nad levo uho),
- Gibanje loparja v smeri 7 proti 1.

Spin servis 2

“teža” servisa (primerjava Rusedski vs Sampras):

- podobna hitrost servisa 117-118 mph
- enak začetek spin 2500 rpm
- različen kot rotacija
- Sampras ima več spina
- pri reternerju ima Sampras 500 rpm več in 10-30 cm višji odskok žoge
(Yandell et. al., 2002).

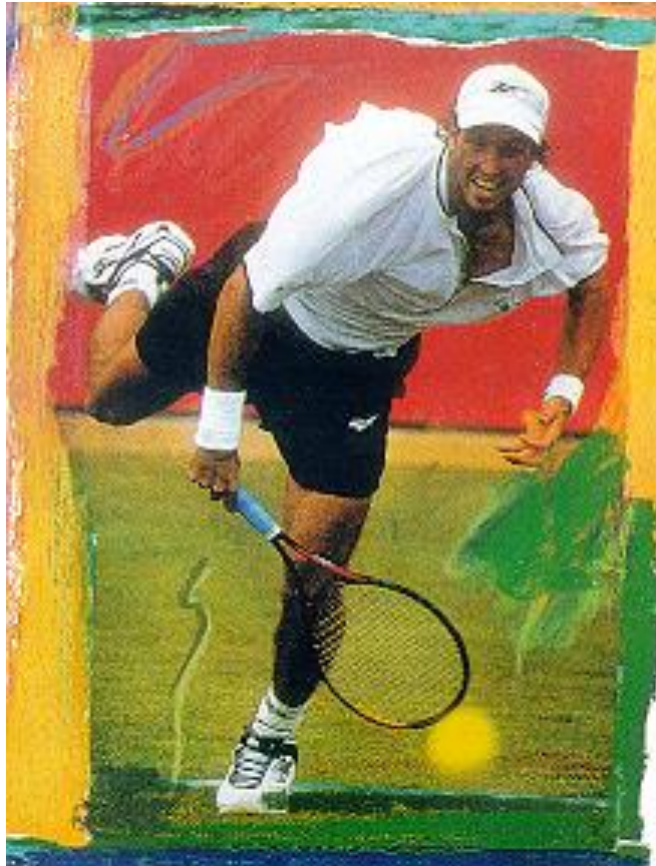

Spin servis 3

- Pronacija je manj izrazita in kasnejša.
- Bolj izrazito delovanje zapestja.
- Izmah je pogosto nedokončan.

Slajz servis 1

- Bekend prijem.
- Met žoge v desno stran in naprej.
- Gibanje loparja v smeri 9 proti 3.
- Pronacija je manj izrazita in kasnejša.
- Bolj izrazito delovanje zapestja.

Značilnosti servisa

Biomehanika:

prijem

ritem

„power position“

odriv z nogami

zunanja - notranja

rotacija nadlahti

Stil:

začetni položaj

met žoge

zamah

položaj loparja na koncu zamaha

priprava na odziv.

Povzeto po Zmajić, 2005.

Vprašanja?

Delavnica

1. Gibanja pri servisu
2. Zamahi pri servisu
3. Met žoge pri servisu
4. Pentlja
5. Vrste servisov
6. Servis na mestu in skoku.